

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 213.916 van 16 juni 2011
in de zaak A. 198.644/VII-37.955.**

In zake : de VZW NATUURPUNT BEHEER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Peter De Smedt en Hendrik Schoukens
kantoor houdend te 9000 Gent
Kasteellaan 141
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Bronders
kantoor houdend te 8400 Oostende
Archimedesstraat 7
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partij :
de BVBA IMBRECHTS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Peter Flamey en Pieter Jan Vervoort
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Jan Van Rijswijcklaan 16
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 24 december 2010, strekt tot de schorsing van de tenuitvoerlegging van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 29 augustus 2010 waarbij het beroep ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 25 februari 2010, houdende enerzijds het gedeeltelijk verlenen van de milieuvergunning aan de BVBA Imbrechts voor het verder exploiteren en veranderen van een zandgroeve, gelegen aan de Heertbaan te Kampenhout, en

anderzijds het gedeeltelijk weigeren van de milieuvergunning voor de uitbreiding van deze zandgroeve, gedeeltelijk gegrond wordt verklaard en de beroepen beslissing wordt gewijzigd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

Adjunct-auditeur Dieter Decock heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 april 2011.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Hendrik Schoukens, die verschijnt voor de verzoekende partij, advocaat Clive Rommelaere, die loco advocaat Bart Bronders verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Matthias Valkeniers, die loco advocaten Peter Flamey en Pieter Jan Vervoort verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Adjunct-auditeur Dieter Decock heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De BVBA Imbrechts exploiteert aan de Heertbaan te Kampenhout een zandgroeve, die zij ontgint en vervolgens opvult. Op dezelfde locatie baat zij ook een overslag- en sorteerstation uit, alsmede een opslagplaats

voor bouwmaterialen. Zij beschikt in dit verband over een aantal vergunningen, geldig tot 1 september 2011. Het wordt niet betwist dat de inrichting gelegen is in de nabijheid van het habitatrictlijngebied "Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem" en het natuurreserveaat "Torfbroek".

3.2. Op 3 november 2009 dient de BVBA Imbrechts een aanvraag in strekkende tot "het hernieuwen, uitbreiden en wijzigen van een zandgroeve en het exploiteren van (een) bijhorende sorteerloods". In de toelichting bij de milieuvergunningsaanvraag wordt gesteld dat "de groeve (...) nog deels verder ontdiept (dient) te worden", dat "in de sorteerloods (...) containerafvalstoffen manueel (worden) uitgesorteerd (waarbij) de uitgesorteerde fracties worden afgevoerd naar vergunde verwerkers (en) het bouw- en sloopafval wordt uitgezeefd naar stenen en 'uitgegraven bodem' die wordt toegepast voor de opvulling van de groeve". Waar met de milieuvergunningsaanvraag om een uitbreiding van de activiteiten wordt verzocht, betreft zulks, luidens de aanvrager van de vergunning, "de verdere uitsortering van de containerafvalstoffen naar ytong, autobanden, verontreinigd hout en de opslag van bouw- en sloopafval alsook de opslag van een beperkte hoeveelheid afvalolie en het uitbreiden met twee stroomgroepen". De wijziging van de milieuvergunning betreft "het zeven van de aangevoerde uitgegraven bodem naar het zeven van de aangevoerde stenen met grond naar steenpuin en uitgegraven bodem (het betreft hier een verduidelijking); en het verwijderen van de trommelzeef".

3.3. Bij besluit van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 25 februari 2010 wordt de gevraagde milieuvergunning deels geweigerd, en deels verleend, voor een periode van vijf jaar.

3.4. De BVBA Imbrechts dient tegen deze beslissing administratief beroep in bij de Vlaamse regering. Het beroep is in wezen gekant tegen de beperkte vergunningstermijn.

3.5. In het kader van de beroepsprocedure worden verscheidene adviezen uitgebracht :

- de dienst Natuurlijke Rijkdommen verleent een gunstig advies, "behoudens wat betreft de uitbreiding van de sorteeractiviteiten van containerafvalstoffen zoals ytong, autobanden en niet gevaarlijke elektrische en elektronische apparatuur en op voorwaarde dat de bovenste 2 m worden aangevuld met niet verontreinigde uitgegraven bodem die rechtstreeks aangevoerd wordt van buiten af en een goede kwaliteit heeft in functie van landbouwdoeleinden";
- de Vlaamse Milieumaatschappij (hierna : VMM) verleent een gunstig advies;
- de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (hierna : OVAM) verleent een deels gunstig en deels ongunstig advies;
- de afdeling Operationeel Waterbeheer stelt, wat de ontginning van de zandgroeve betreft, "dat het uit te graven volume niet in verhouding staat tot de voorziene termijn (van vijf tot zes jaar) en dat het beroepsschrift voor deze rubriek ongegrond is" en voorts, wat de opvulling van de zandgroeve betreft, "dat de termijn zo kort als mogelijk moet gehouden worden" waarbij zij een gunstig advies verleent voor een termijn van tien jaar;
- de afdeling Stedenbouwkundig Beleid en Onroerend Erfgoedbeleid verleent een voorwaardelijk gunstig advies;
- de afdeling Milieuvergunningen en de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie adviseren beide deels gunstig en deels ongunstig.

3.6. Met het thans bestreden besluit van 29 augustus 2010 verklaart de verwerende partij het ingediende beroep gedeeltelijk gegrond. De vergunning wordt slechts geweigerd voor de "opslag en (het) sorteren van bouw- en sloopafval, met een opslagcapaciteit van 50 m³ (93 ton) en het uitzeven ervan in (...) 1.200 steenpuin (en) 1.200 ton uitgegraven bodem ter vervanging van de vergunde inrichting voor het zeven van de aangevoerde uitgegraven bodem". Voor het overige wordt de vergunning verleend voor een termijn die eindigt op 1 september 2016.

De bestreden beslissing is als volgt gemotiveerd :

"Gelet op de ligging van de inrichting in ontginningsgebied, meer bepaald in een uitbreiding van ontginningsgebied met nabestemming agrarisch gebied volgens het gewestplan 'Halle-Vilvoorde-Asse', goedgekeurd bij koninklijk besluit van 7 maart 1977;

Overwegende dat de inrichting gelegen is:

- aanpalend aan een woongebied met landelijk karakter;
- aanpalend aan agrarisch gebied;
- op een afstand van circa 60 m van een natuurgebied;

Overwegende dat de inrichting gelegen is op circa 100 m van het habitatrictlijngebied 'Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenbergh en Veltem';

Overwegende dat de inrichting zich situeert op een uitgestrekt terrein omsloten door de Windmolenweg, de Laarstraat en de Heertbaan; dat de dichtstbijzijnde woningen gelegen zijn langs de Laarstraat, een woongebied met landelijk karakter; dat de overzijde van de Heertbaan en de Windmolenweg agrarisch gebied betreft;

Overwegende dat het voorwerp van onderhavige aanvraag in hoofdzaak de hernieuwing, de uitbreiding en de wijziging betreft van een zandgroeve en een sorteerloods; dat de lopende vergunning verstrijkt op 1 september 2011; dat met betrekking tot de zandgroeve de verdere ontginning en opvulling worden aangevraagd en dat met betrekking tot de sorteerloods de verdere uitbating en uitbreiding van de sorteeractiviteiten worden aangevraagd;

Overwegende dat in eerste aanleg de vergunning werd verleend voor het verder uitbaten en veranderen van de zandgroeve en de sorteerloods voor een termijn verstrijkend op 25 februari 2015; dat de vergunning werd geweigerd voor de uitbreiding van de sorteeractiviteiten;

Overwegende dat de vergunde zone reeds is ontgonnen tot een paar meter boven de grondwatertafel; dat de resterende ontginning een verdere uitdieping betreft van 2 meter ten opzichte van de huidige ontginningsvloer; dat met deze aanvraag invulling wordt gegeven aan de doelstelling van het Oppervlaktedelfstoffendecreet om een optimale opvulling te realiseren; dat gelet op de beperkte hoeveelheid nog resterende reserves aan zand, deze ontginning op zeer korte termijn kan gerealiseerd worden;

Overwegende dat voor de opvulling van de volledige zandgroeve circa 50.000 m³ niet-verontreinigde bodem nodig is; dat volgens de exploitant de laatste 5 jaar circa 10.000 m³ aanvulmateriaal werd gedeponeed; dat gelet op de kwetsbaarheid van het grondwater door de relatief hoge grondwaterstand en gelet op de nabijheid van het Habitatrictlijngebied waar het grondwater naartoe stroomt, het opvullen van de groeve gedurende een lange periode nadelig is voor de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit; dat door een snelle opvulling met niet-verontreinigde uitgegraven bodem die voldoet aan bijlage V van het VLAREBO, het grondwater enerzijds zal kunnen stijgen door de nieuw gevormde onverzadigde zone en dat anderzijds het grondwater beter beschermd zal zijn tegen verontreiniging;

Overwegende dat naast de exploitatie van de zandgroeve, de inrichting ook is vergund voor een overslag- en sorteerstation voor containerafvalstoffen; dat bijgevolg ook de hernieuwing van deze activiteiten worden aangevraagd; dat de gevraagde uitbreiding betrekking heeft op bepaalde uitgesorteerde fracties

die accidenteel aanwezig kunnen zijn in de aangevoerde afvalstoffen; dat het meer bepaald de volgende fracties betreft: Ytong (15 m³ - 6 ton), autobanden (15 m³ - 7,5 ton), bouw- en sloopafval (50 m³ - 92,5 ton), KGA gelijkgesteld afval (2 m³) en asbestcementafval (15 m³);

Overwegende dat in de lopende vergunning 'het zeven van de aangevoerde uitgegraven bodem' werd vergund; dat dit in praktijk het mechanisch behandelen van bouw- en sloopafval betreft; dat dit concreet inhoudt dat het bouw- en sloopafval wordt gezeefd in een fractie steenpuin en een fractie grond (zeefzand); dat de exploitant aangeeft dat het uitgezeefde zand vervolgens wordt gekeurd en voorzien van een technisch verslag; dat alleen de fractie die voldoet aan de voorwaarde voor vrij hergebruik van uitgegraven bodem (bijlage V van het VLAREBO) in de groeve kan worden hergebruikt voor de opvulling; dat in deze aanvraag dus een uitbreiding wordt gevraagd voor de opslag en mechanische behandeling van bouw- en sloopafval, met een opslagcapaciteit van 50 m³ (93 ton) en het uitzeven ervan in 1.200 ton steenpuin en 1.200 ton uitgegraven bodem en dit ter vervanging van de vergunde inrichting voor het zeven van de aangevoerde uitgegraven bodem;

Overwegende dat de exploitant evenwel niet kan aantonen dat de fractie zeefzand die gebruikt wordt voor het opvullen van de zandgroeve, voldoet aan de waarden voor vrij gebruik van uitgegraven bodem (bijlage V van het VLAREBO); dat de exploitant op de hoorzitting van de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie van 25 mei 2010 aangeeft dat uit analyses uitgevoerd op de aanwezige fractie uitgezeefd zand blijkt dat deze niet voldoet aan de voorwaarden voor vrij hergebruik van uitgegraven bodem (bijlage V van het VLAREBO) en dat deze fractie dus zal worden afgevoerd naar een erkend verwerker; dat er ook geen analyses beschikbaar zijn die uitwijzen dat het zeefzand in het verleden voldeed aan de bijlage V van het VLAREBO;

Overwegende dat de exploitant evenmin beschikt over een gebruikscertificaat voor de fractie uitgezeefd zand; dat dergelijk certificaat nochtans verplicht is indien men niet-verontreinigd sorteerzeefzand (afvalstof) wilt gebruiken als bodem (secundaire grondstof);

Overwegende dat er bijgevolg onvoldoende garanties zijn dat de put kan worden opgevuld met uitgegraven bodem die niet-verontreinigd is, zeker gezien het zeefzand betreft afkomstig van het mechanisch behandelen van bouw- en sloopafval; dat hierbij moet worden opgemerkt dat het opvullen van een groeve met afvalstoffen op deze wijze niet kan toegestaan worden; dat gelet op het voorgaande de vergunning ongunstig wordt beoordeeld voor het uitbreiden met de opslag en het mechanisch behandelen van bouw- en sloopafval tot 1.200 ton steenpuin en 1.200 ton zeefzand;

Overwegende dat in de bestreden beslissing als bijzondere voorwaarde werd opgelegd dat de opvulling van de groeve moet gebeuren met niet-verontreinigde gronden die voldoen aan de waarden voor vrij gebruik van uitgegraven bodem (bijlage V) van VLAREBO;

Overwegende dat de gemiddelde dagelijkse aanvoer wordt geschat op 7 vrachtwagens van 10-15 ton;

Overwegende dat wanneer in droge periodes de zandgroeve aanleiding zou geven tot stofhinder, een mobiele sproei-installatie zal worden ingezet;

Overwegende dat een voldoende ruimtelijke scheiding tussen het nabijgelegen woongebied met landelijk karakter langs de Laarstraat en de

taluds van de zandgroeve, die als geluiddempers fungeren, tot gevolg heeft dat geluidsoverlast van de aangevraagde activiteiten tot een aanvaardbaar niveau kan beperkt worden;

Overwegende dat de sorteeractiviteiten plaatsvinden in een loods;

Overwegende dat in de bestreden beslissing een waterparagraaf staat waarin voldoende is gemotiveerd dat de vergunningsplichtige activiteit geen schadelijk effecten veroorzaakt op het watersysteem en er bijgevolg voldaan wordt aan artikel 8 van het decreet betreffende het integraal waterbeleid, meer bepaald de watertoets;

Overwegende dat de exploitant aangeeft dat hij de inrichting wenst te herlocaliseren, maar dat een vergunningstermijn van 5 jaar te kort is om een geschikte nieuwe locatie te vinden en dat ook voor wat de opvulling betreft, een termijn van 5 jaar zeer kort is, gezien het beperkte aanbod van geschikte opvulgronden; dat gelet op het voorgaande en gelet op de nadelige effecten van een lange opvulperiode, een vergunningstermijn tot 1 september 2016 voor de verdere opvulling van de groeve ter realisatie van de nabestemming, realistisch is; dat de gevraagde vergunning voor de hernieuwing en verandering bijgevolg gunstig kan beoordeeld worden voor een termijn verstrijkend op 1 september 2016, met uitzondering van de uitbreiding met de opslag en het mechanisch behandelen van bouw- en sloopafval tot 1.200 ton steenpuin en 1.200 ton zeefzand;

Overwegende dat de exploitatie van de inrichting vanuit stedenbouwkundig en ruimtelijk oogpunt verenigbaar is met de toepasselijke ruimtelijke en stedenbouwkundige voorschriften;

Overwegende dat er bijgevolg aanleiding toe bestaat de gevraagde vergunning te verlenen voor een termijn verstrijkend op 1 september 2016 voor de ontginning en opvulling van de groeve en voor het verder exploiteren en uitbreiden van een sorteercentrum; dat de vergunning wordt geweigerd voor het uitbreiden met de opslag en het mechanisch behandelen van bouw- en sloopafval".

IV. Tussenkomenst

4. Met een op 21 januari 2011 ter post aangetekend verzoekschrift vraagt de BVBA Imbrechts om in het geding te mogen tussenkomen.

Er is grond om dat verzoek in te willigen, wat betreft het administratief kort geding.

V. Ontvankelijkheid van de vordering

A. Eerste exceptie

5. De tussenkomen partij werpt op dat de verzoekende partij "niet (beschikt) over het rechtens vereiste persoonlijk belang en de vereiste hoedanigheid bij haar beroep". Zij meent dat "het statutair doel van (de) verzoekende partij een dermate algemene draagwijdte (heeft) dat (...) het optreden van de vereniging voor de Raad van State gelijkstaat met een *actio popularis*", nu het bestreden besluit geen dergelijke algemene draagwijdte heeft. Bovendien acht de tussenkomen partij het werkingsgebied van de verzoekende partij niet voldoende territoriaal beperkt.

Beoordeling

6. De verenigingen zonder winstoogmerk kunnen krachtens de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, in rechte optreden ter verdediging van het doel of de doeleinden waarvoor zij zijn opgericht. Voor de Raad van State kunnen die verenigingen in rechte optreden op voorwaarde dat zij de rechtspersoonlijkheid bezitten en mits te voldoen aan de voorwaarden die gelden voor alle andere fysieke en rechtspersonen, te weten doen blijken van een persoonlijk, rechtstreeks, actueel en geoorloofd belang alsmede van de vereiste hoedanigheid. Een vereniging getuigt van de vereiste hoedanigheid wanneer het ingestelde beroep kan worden ingepast in het doel dat zij zich heeft gesteld, dit doel niet samenvalt met de behartiging van het algemeen belang zelf en evenmin samenvalt met het persoonlijk belang van de leden van de vereniging, en er een band van evenredigheid bestaat tussen het materieel en territoriaal actieterrein van de verzoekende partij enerzijds en de draagwijdte van de bestreden beslissing anderzijds.

Luidens artikel 4 van haar statuten heeft de verzoekende partij onder meer tot doel "de duurzame instandhouding, het herstel en de ontwikkeling

van de natuur" en beoogt zij in het bijzonder "natuurgebieden veilig te stellen, in beheer te nemen en verder te ontwikkelen en op te komen voor de ruimtelijke en milieucondities voor de duurzame instandhouding en optimale ontwikkeling van natuurwaarden". Met betrekking tot het werkingsgebied van de verzoekende partij stelt artikel 6 van de statuten dat het zich zowel uitstrekt tot "het Vlaamse Gewest als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België, waarbij de vereniging haar werking uitbouwt op lokaal, streek, gemeentelijk, regionaal, provinciaal en gewestelijk niveau".

Het maatschappelijk doel van de verzoekende partij is voldoende duidelijk en specifiek. Het valt niet samen met de behartiging van het algemeen belang. Aan de vereiste band van evenredigheid is te dezen voldaan doordat de verzoekende partij beheerder is van het nabijgelegen natuurgebied "Torfbroek" waarvan wordt aangetoond dat het verscheidene habitattypes bevat die op Vlaams niveau zeldzaam zijn.

De exceptie wordt verworpen.

B. Tweede exceptie

7. In een tweede exceptie werpt de tussenkomenende partij op dat de verzoekende partij geen voordeel kan halen uit de gebeurlijke vernietiging van het bestreden besluit omdat haar basisvergunning voor de exploitatie en de opvulling van de zandgroeve, ingevolge het decreet van 11 juni 2010, van rechtswege verlengd is tot 1 september 2016.

Beoordeling

8. Met het bestreden besluit wordt niet enkel vergunning verleend voor de verdere exploitatie van de zandgroeve maar ook voor de verandering ervan. Artikel 4, 1°, van het decreet van 11 juni 2010 houdende wijziging van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning, wat betreft de invoering van maatregelen tot aanpak van de milieuvergunningenpiek is in elk geval niet van

toepassing op de verandering van de inrichting die met het bestreden besluit wordt vergund. De gebeurlijke vernietiging van de bestreden beslissing is derhalve niet zonder effect.

De exceptie wordt verworpen.

C. Derde exceptie

9. Met betrekking tot de tijdigheid van de vordering stelt de verwerende partij dat, hoewel het attest van de burgemeester van de gemeente Kampenhout vermeldt dat de aanplakking van het bestreden besluit heeft plaatsgevonden van 28 september 2010 tot en met 28 november 2010, zulks niet wegneemt dat er, overeenkomstig artikel 31, § 1, van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (Vlarem I), moet worden van uitgegaan dat de wettelijke bekendmakingsperiode van dertig kalenderdagen een einde heeft genomen op 27 oktober 2010. Dienvolgens zou het "door de griffie (...) op 29 december 2010" ontvangen verzoekschrift zijn ingediend buiten de beroepstermijn.

Beoordeling

10. Het is niet de datum waarop het verzoekschrift door de griffie van de Raad van State werd ontvangen - 29 december 2010 - die bepalend is voor de berekening van de verjaringstermijn, maar wel de datum waarop het verzoekschrift aangetekend ter post werd verzonden. Zelfs indien te dezen aangenomen zou moeten worden dat de termijn om bij de Raad van State beroep in te stellen een aanvang heeft genomen na afloop van de wettelijk voorgeschreven bekendmakingsperiode op 27 oktober 2010, heeft de verzoekende partij haar vordering tijdig ingediend met een verzoekschrift dat op 24 december 2010 aangetekend werd verzonden.

De exceptie gaat niet op.

VI. Onderzoek van de vordering

11. Overeenkomstig artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan slechts tot de schorsing van de tenuitvoerlegging worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat ernstige middelen worden aangevoerd die de vernietiging van de aangevochten beslissing kunnen verantwoorden en dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beslissing een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

A. Ernst van het middel

Standpunt van de partijen

12. In een enig middel roept de verzoekende partij de schending in van artikel 17, eerste lid, van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (hierna : milieuvergunningsdecreet), artikel 36ter, §§ 3, 4, 5 en 6 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna : natuurbehouddecreet) in samenhang met artikel 6, derde lid, van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna : habitatrichtlijn) en de algemene beginselen van milieubeleid vervat in artikel 1.2.1, § 2, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, meer specifiek het voorzorgsbeginsel, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna : motiveringswet), het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht :

"doordat het bestreden vergunningsbesluit het verder uitbaten en veranderen van een zandgroeve toestaat op grond van de volgende overwegingen:

'Overwegende dat voor de opvulling van de volledige zandgroeve circa 50.000m³ niet-verontreinigde bodem nodig is; dat volgens de exploitant de laatste 5 jaar circa 10.000m³ aanvulmateriaal werd gedeponeed; dat gelet op de kwetsbaarheid van het grondwater door de relatief hoge grondwaterstand en gelet op de nabijheid van het Habitatrichtlijngebied waar het grondwater naartoe stroomt, het opvullen van de groeve

gedurende een lange periode nadelig is voor de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit; dat door een snelle opvulling met niet-verontreinigde uitgegraven bodem die voldoet aan bijlage V van het VLAREBO, het grondwater enerzijds zal kunnen stijgen door de nieuw gevormde onverzadigde zone en dat anderzijds het grondwater beter beschermd zal zijn tegen verontreiniging'

en:

'Overwegende dat de exploitant aangeeft dat hij de inrichting wenst te herlocaliseren, maar dat een vergunningstermijn van 5 jaar zeer kort is, gezien het beperkte aanbod van geschikte opvulgronden; dat gelet op het voorgaande en gelet op de nadelige effecten van een lange opvulperiode, een vergunningstermijn tot 1 september 2016 voor de verdere opvulling van de groeve ter realisatie van de nabestemming, realistisch is; dat de gevraagde vergunning voor de hernieuwing en verandering bijgevolg gunstig kan beoordeeld worden voor een termijn verstrijkend op 1 september 2016, met uitzondering van de uitbreiding met de opslag en het mechanisch behandelen van bouw- en sloopafval tot 1.200 ton steenpuin en 1.200 ton zeefzand';

terwijl, eerste onderdeel, artikel 6, lid 3, eerste volzin, van de Habitatrichtlijn vereist dat voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een dergelijk gebied, een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied moet worden gemaakt, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied,

en terwijl, artikel 36ter, §3 van het Decreet Natuurbehoud vereist dat een vergunningsplichtige activiteit die, of een plan of programma dat, afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, dient onderworpen te worden aan een passende beoordeling wat betreft de betekenisvolle effecten voor de betrokken speciale beschermingszone,

en terwijl, artikel 36ter, §3, tweede lid van het Decreet Natuurbehoud eveneens een passende beoordelingsverplichting voorschrijft wanneer wegens het verstrijken van de lopende vergunning van een vergunningsplichtige activiteit een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd,

en terwijl, het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat artikel 6, lid 3, eerste volzin, van de Habitatrichtlijn aldus moet worden uitgelegd dat voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het (ecologisch) beheer van een gebied, een passende beoordeling wordt gemaakt van de gevolgen voor dat gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, wanneer op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat het afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen heeft voor dat gebied,

en terwijl, ook in de parlementaire voorbereiding bij het wijzigingsdecreet van 19 juli 2002 wordt benadrukt dat de bestaansgrond voor de door artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn voorgeschreven passende beoordeling niet 'de zekerheid van' maar 'de kans op' betekenisvolle effecten is en het, gelet op de

verplichte toepassing van het voorzorgsbeginsel, dan ook onaanvaardbaar zou zijn indien een passende beoordeling achterwege wordt gelaten op basis van het feit dat niet met zekerheid vaststaat dat zich significante effecten zullen voordoen,

en terwijl, in de voorliggende concrete omstandigheden, er wel degelijk sprake is van een risico op betekenisvolle effecten bij de verdere exploitatie én uitbreiding (i.c. onder meer een uitdieping van 2m ten opzichte van de huidige ontginningsvloer) van de zandgroeve, nu:

- door verschillende overheidsinstanties is vastgesteld dat de betrokken zandgroeve in het infiltratiegebied is gelegen van de betrokken speciale beschermingszone én dat alle stoffen die uit de stortplaats en zandgroeve uitlogen -al dan niet na chemische omzetting tijdens het grondwatertransport- terecht komen in het centrale deel van de speciale beschermingszone (...),
- door verschillende overheidsinstanties is vastgesteld dat er niet alleen sprake is van een uitloging van sulfaat en chloride uit de zandgroeve maar dat de gehalten aan sulfaat en chloride in het centrale deel van de speciale habitatbeschermingszone - die allen boven de waarden uit bijlage 2.4.1 van Vlarem II zitten - integraal toe te schrijven zijn aan de verontreiniging van het aangevoerde grondwater met percolatiewater van de zandgroeve,
- de voorliggende wetenschappelijke informatie omtrent de unieke en zeldzame habitattypen die in de betrokken speciale beschermingszone voorkomen aan toont dat al deze habitattypen gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor een verstoring van het grondwaterregime, zowel naar kwantiteit (aangevoerde hoeveelheden kwelwater als kwaliteit (chemische samenstelling, verontreiniging) toe,
- uit de reeds vastgestelde gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen blijkt dat de vier habitattypen waarvoor de speciale beschermingszone van essentieel belang is, zich allen op Vlaams niveau in een zéér ongunstige staat van instandhouding bevinden,
- het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek in advies van 26 februari 2010 expliciet heeft aangegeven dat, hoewel de invloed van de verhoogde sulfaat- en chloridegehalten nog niet werd onderzocht, buitenlands onderzoek reeds heeft aangewezen dat vegetaties die behoren tot de in de betrokken speciale beschermingszone voorkomende habitattypes kunnen verdwijnen door de aanvoer van met sulfaat verontreinigd grondwater,

en terwijl, nergens in het bestreden besluit wordt aangegeven op basis van welke motieven de vergunningverlenende overheid tot het besluit kon komen waarom a priori de opmaak van een passende beoordeling niet vereist zou zijn voor de voorliggende (uitgebreide) exploitatie,

en terwijl, de voorliggende wetenschappelijke rapporten expliciet aantonen dat bijkomend onderzoek noodzakelijk leek om het aanwezige risico op aanzienlijke effecten op de nabijgelegen speciale beschermingszone te voorkomen of minstens in te perken, zeker nu de voorliggende vergunning niet alleen een loutere bestemming van de bestaande activiteiten betreft maar tevens een verdere uitdieping van 2m ten opzichte van de huidige ontginningsvloer toestaat,

en terwijl, de argumentatie dat een 'snelle' opvulling van de groeve met niet-verontreinigde grond minder nadelig zou zijn voor de betrokken grondkwaliteit en -kwantiteit, niet afdoende is nu dit niet kan gelden als

objectieve wetenschappelijke informatie die aan de vergunningverlenende overheid kon toelaten om a priori te concluderen dat geen passende beoordeling voor de verdere exploitatie én verandering (verdere uitdieping) van de zandgroeve vereist is, nu:

- integendeel, de vergunningverlenende overheid hiermee lijkt te erkennen dat er wel degelijk sprake is van een bepaald nadelig effect naar grondkwaliteit en -kwantiteit,
- deze maatregel overigens geen betrekking heeft op de effecten die gepaard gaan met de verdere ontginning (uitdieping) van de betrokken zandgroeve, dewelke nochtans evenzeer het voorwerp uitmaakte van het voorliggende vergunningsbesluit, en waarvan in het bestreden besluit en het advies van de Afdeling Operationeel Waterbeheer van de VMM zelf wordt vastgesteld dat deze zou interfereren met de aanwezige grondwatertafel,
- deze maatregel op geen enkele wijze wordt gestaafd door objectieve wetenschappelijke informatie, hetgeen nochtans niet overbodig is nu er sterke aanwijzingen zijn dat de tot op heden doorgevoerde exploitatie reeds een belangrijke belasting legt op de standplaatscondities van de kwetsbare habitattypen die in het gebied voorkomen,
- dit niet verklaart waarom de minister alsnog besloot om de vergunningstermijn met anderhalf jaar (!) te verlengen (van 25 februari 2015 naar 1 september 2016),
- niet uitsluit dat er nog steeds sprake kan zijn van een schadelijke 'uitloging', nu de OVAM in haar schrijven van 2 juni 2008 zelf aangeeft dat ook bij de opvulling van de groeve met niet-verontreinigde gronden nog bijkomende analyses van de gronden naar sulfaat- en chloride-uitloging toe opdringen,
- nog steeds bijkomende informatiegaring noodzakelijk maakt om na te gaan of er alsnog géén sprake kon zijn van zogenaamde gecombineerde effecten, zeker nu wetenschappelijk onderzoek had uitgewezen dat er evenzeer sprake was van een schadelijke beïnvloeding door de landbouwactiviteiten ten zuiden van het Torfbroek".

Het eerste onderdeel van het middel wordt als volgt toegelicht :

"Eerste onderdeel

24. Artikel 6, lid 3 van de Habitatrictlijn luidt als volgt:

'3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden'.

Artikel 36ter, §3 van het Decreet Natuurbehoud (dat de omzetting vormt van artikel 6, lid 3 van de Habitatrictlijn) luidt als volgt:

'§3. Een vergunningsplichtige activiteit die, of een plan of programma dat, afzonderlijk of in combinatie met één of meerde(re) bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, dient onderworpen te worden aan een passende beoordeling wat betreft de betekenisvolle effecten voor de speciale beschermingszone. De verplichting tot het uitvoeren van een passende beoordeling geldt ook indien wegens het verstrijken van de lopende vergunning van de vergunningsplichtige activiteit een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd.

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het opstellen van een passende beoordeling. (...)'

Artikel 2, 30° van het Decreet Natuurbehoud omschrijft het begrip 'betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone' als volgt:

'een aantasting die meetbare en aantoonbare gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone, in de mate er meetbare en aantoonbare gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de soort(en) of de habitat(s) waarvoor de betreffende speciale beschermingszone is aangewezen of voor de staat van instandhouding van de soort(en) vermeld in bijlage III van dit decreet voor zover voorkomend in de betreffende speciale beschermingszone'

De verplichting tot de opmaak van een passende beoordelingsplicht dringt zich op telkens er bij een vergunningsplichtige activiteit sprake 'kan' zijn van een betekenisvolle aantasting van een speciale beschermingszone, wat in concreto dient te worden nagegaan. Deze eerste fase van de toepassing van de habitattoets duidt men vaak aan als de screeningsfase. Volgens de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie dient tot de opmaak van een passende beoordeling besloten, van zodra op basis van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat een vergunningsplichtige activiteit leidt tot een betekenisvolle aantasting van de speciale beschermingszone. Dit vormt een toepassing van het voorzorgsbeginsel en leidt tot een omkering van de bewijslast (in dubio pro natura).

Ook in de parlementaire voorbereiding bij het wijzigingsdecreet van 19 juli 2002 wordt benadrukt dat de bestaansgrond voor de door artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn voorgeschreven passende beoordeling niet de zekerheid van, maar de kans op betekenisvolle effecten en het, gelet op de verplichte toepassing van het voorzorgsbeginsel, dan ook onaanvaardbaar zou zijn indien een beoordeling achterwege werd gelaten op basis van het feit dat niet volstrekt vaststaat dat significante of betekenisvolle effecten zich zullen voordoen. Met andere woorden: de loutere kans op een betekenisvolle aantasting is voldoende om de opmaak van een passende beoordeling te initiëren.

De verplichting tot de uitvoering van een passende beoordeling is overigens niet beperkt tot het verlenen van vergunningen voor nieuwe projecten. Artikel 36ter, §3, derde lid van het Decreet Natuurbehoud breidt deze verplichting ook expliciet uit tot de situatie waarin wegens het verstrijken van de lopende vergunning van de vergunningsplichtige activiteit een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd (hervergunning). In de rechtsleer wordt terecht benadrukt dat de uitvoering van een passende beoordeling van bij het hervergunning van

bestaande activiteiten nodig is teneinde aan de vergunningverlenende overheid de mogelijkheid te geven te beoordelen of de bestaande en totale milieubelasting van de betrokken activiteit aanvaardbaar is in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het betrokken gebied.

Ook het Hof van Justitie heeft overigens reeds benadrukt dat ook bestaande activiteiten in beginsel dienen te worden onderworpen aan een passende beoordeling. Er anders over oordelen zou inderdaad tot gevolg hebben dat bepaalde potentieel schadelijke activiteiten, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van het gebied, bij voorbaat permanent zijn onttrokken aan iedere voorafgaande beoordeling van hun gevolgen voor dat gebied in de zin van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn.

De verplichting tot de opmaak van een passende beoordeling speelt dus evenzeer wanneer een vergunning deels of geheel de bestemming beoogt van een bestaande exploitatie.

Het enkele feit dat de betrokken activiteiten of ingrepen plaatsvinden buiten een speciale beschermingszone, leidt niet noodzakelijkerwijs tot de uitsluiting van de verplichting tot opmaak van een passende beoordeling. Ook activiteiten en ingrepen die gelokaliseerd zijn buiten een speciale beschermingszone kunnen betekenisvolle aantasting teweeg brengen van de natuurlijke kenmerken binnen de speciale beschermingszones, wat overigens reeds expliciet is erkend in de rechtspraak van Uw Raad.

Dat een passende beoordeling al dan niet noodzakelijk was voor een betrokken ingreep, dient tot slot tot uitdrukking te worden gebracht de formele motivering van de vergunningsbeslissing, dit minstens op basis van artikel 36ter, §6 van het Decreet Natuurbehoud.

25. Er kan in de voorliggende omstandigheden moeilijk worden betwist dat bij de voorliggende vergunningsaanvraag minstens het risico bestond dat de verdere exploitatie van de zandgroeve zou kunnen leiden tot een betekenisvolle aantasting van de betrokken speciale beschermingszone.

Het is algemeen bekend dat de verdere exploitatie van ontginningsactiviteiten een belangrijke impact kan teweeg brengen op de hydrologie van de ruime omgeving van de desbetreffende site en daarom ook aanleiding kan geven tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van nabijgelegen speciale beschermingszones.

De Europese Commissie onderkent één en ander in haar Guidance omtrent de relatie tussen ontginningsactiviteiten (mineral extraction) en Natura 2000, waar zij opmerkt dat ontginningsactiviteiten aanleiding kunnen geven tot veranderingen in de hydrologische omstandigheden in de onmiddellijke omgeving van de betrokken site. Dit kan op zijn beurt aanleiding geven tot een impact op de dichtbij gelegen bronnen en moerassen, zowel op het vlak van de kwaliteit als de kwantiteit.

Ook in de voorliggende constellatie liggen er voldoende concrete elementen voor om aan te nemen dat de betrokken exploitatie voorafgaandelijk diende te worden onderworpen aan een passende beoordeling op basis van artikel 36ter, §3 van het Decreet Natuurbehoud.

De volgende elementen - die deels een herhaling vormen van de hoger aangehaalde wetenschappelijke documenten en rapporten - dienen in dit verband belicht te worden:

- Door verschillende overheidsinstanties is vastgesteld dat de betrokken

zandgroeve gelegen is in het infiltratiegebied van de betrokken speciale beschermingszone. Ook in het advies van de Afdeling Operationeel Grondwaterbeheer van de VMM wordt dit expliciet bevestigd (...).

Dit houdt in dat gebeurtenissen of schadelijke processen die zich in het infiltratiegebied voltrekken op vrij korte termijn meetbaar zijn in de stroomafwaarts gelegen speciale beschermingszone. Deze vaststelling wordt evenzeer bijgetreden door het INBO in een recent advies (...) én in de ecohydrologische studie die door Ecolas in 2006 was uitgevoerd naar aanleiding van het onderzoek naar de haalbaarheid van het natuurinrichtingsproject Torfbroek (...). Meer concreet heeft dit tot gevolg dat alle chemische stoffen die uit de stortplaats en zandgroeve uitlogen - al dan niet na chemische omzetting tijdens het grondwatertransport - terechtkomen in het centrale deel van de betrokken speciale beschermingszone (...).

- De hoge gehalten aan sulfaat en chloride in het centrale deel van de speciale habitatbeschermingszone - die allen boven de waarden uit bijlage 2.4.1 van Vlarem II zitten - samenhangen met de verontreiniging van het aangevoerde water in de zandgroeve.

Deze (logische) correlatie is voor een eerste maal expliciet bevestigd in de ecohydrologische studie die door ECOLAS in 2006 was uitgevoerd en waar men vaststelde dat de 'enige afdoende maatregelen tegen de bedreiging van de Imbrechts BVBA - stortplaats is de verdere uitloging stop te zetten door een horizontale afdichting' (...).

Ook de Milieu-inspectie en de OVAM hebben reeds in het verleden vaststellingen gedaan in die zin. Zo stelde de Afdeling Milieu-inspectie in 2008 dat de zoutuitstroom die reeds enkele jaren vanuit de stortplaats/zandgroeve plaatsvindt een 'plausibele oorzaak' lijkt van de vastgestelde overschrijdingen van de richtwaarden uit bijlage 2.4.1 in het centrale deel van de betrokken speciale beschermingszone (...). De OVAM stelt in zijn schrijven dat een verder beschrijvend bodemonderzoek noodzakelijk is om de ernst van de verontreiniging vast te stellen (...).

In 2010 heeft het INBO dan ook nog eens in een bijkomend advies vastgesteld dat de te hoge gehalten chloride en sulfaat rechtstreeks en integraal toe te schrijven zijn aan de verontreiniging van het aangevoerde grondwater met percolatiewater van de zandgroeve/stortplaats (...).

- De uitgebreide wetenschappelijke informatie omtrent de unieke en zeldzame habitattypen die in de betrokken speciale habitatbeschermingszone voorkomen toont aan dat al deze habitattypen - zonder uitzondering - gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor een verstoord grondwaterregime, zowel naar kwantiteit (aangevoerde hoeveelheden kwelwater) als naar kwaliteit. Zo bevindt zich in de betrokken speciale beschermingszone het enige nog overgebleven en goed ontwikkeld grondwatergevoed kalkmoeras in Vlaanderen. Door de hoge kwaliteit wordt het Torfbroek in de Gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen als essentieel gebied aangeduid voor het behoud van dit habitatype (...). Dit habitatype (Alkalisch laagveen of kalkmoeras) is nochtans zéér gevoelig voor eutrofiëring, verdroging en iedere wijzigingen van de hydrologie in de onmiddellijke omgeving (...). Gelijkaardige vaststellingen zijn eveneens mogelijk voor drie andere in het gebied voorkomende habitattypen. Het gaat dan om het habitatype 7140

(...), habitatype 6410 (...) en habitatype 3140 (...). Bovendien bevinden al de vermelde habitattypen zich op gewestelijk niveau in een zeer ongunstige staat van instandhouding.

- Het INBO heeft eveneens expliciet aangegeven dat, hoewel de invloed van de verhoogde sulfaat- en chloridegehaltes nog niet werd onderzocht, buitenlands onderzoek reeds heeft aangewezen dat vegetaties die behoren tot de in de betrokken speciale beschermingszone voorkomende habitattypes kunnen verdwijnen door de aanvoer van met sulfaat verontreinigd grondwater (...).

De aangehaalde elementen, die het risico op schadelijke effecten emaneren, noodzaken de opmaak van een passende beoordeling voor de voorliggende vergunningsaanvraag, nu er een reële waarschijnlijkheid bestaat dat ook verdere (...) uitdieping en opvulling van de groeve zal leiden tot verhoogde concentraties aan sulfaat en chloride in het centrale deel van de speciale beschermingszone.

De Europese Commissie benadrukt overigens in haar recente Guidance (terecht) dat bij het bepalen van de 'waarschijnlijke effecten' (likely effects) in de screeningsfase een groot gewicht moet worden toegekend aan de gevoeligheid van de natuurelementen voor de betrokken activiteiten.

Vruchteloos zou worden tegengeworpen dat in bepaalde van de hoger aangehaalde adviezen nog steeds zou worden gewezen op bepaalde onzekerheden aangaande de correlatie tussen de exploitatie van de zandgroeve en de te hoge concentraties aan sulfaat en chloride in de betrokken speciale habitatbeschermingszone. Punt is dat er voldoende studies, adviezen en wetenschappelijk onderbouwde rapporten voorliggen die minstens een sterk vermoeden creëren dat de exploitatie van de zandgroeve/stortplaats - en de ermee gepaard gaande uitloging van sulfaat en chloride - kan leiden tot het verdwijnen van bepaalde habitattypen die in het gebied aanwezig zijn. Dat er op dit punt nog nood zou zijn aan bijkomend onderzoek - zoals ook het INBO lijkt te onderkennen - bevestigt alleen maar de noodzakelijkheid van dergelijke concrete beoordeling.

In elk geval is volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie een waarschijnlijkheid op significante effecten voldoende om de opmaak van een passende beoordeling voor de verdere exploitatie van dergelijke potentieel schadelijke inrichting te rechtvaardigen. Anders gesteld: het is onaanvaardbaar indien een beoordeling achterwege wordt gelaten op basis van het feit dat niet volstrekt vaststaat dat significante of betekenisvolle effecten zich zullen voordoen.

26. In het bestreden besluit is men er in elk geval niet in geslaagd om het hoger omschreven vermoeden op grond van objectieve vaststellingen te weerleggen. De omkering van de bewijslast - die voortvloeit uit de verplichte toepassing van het voorzorgsbeginsel - dwingt de vergunningverlener er minstens toe om voldoende concrete informatie of studies voor te dragen waaruit zou blijken dat de verdere exploitatie van de zandgroeve/stortplaats (verdere uitdieping en opvulling) per definitie en met zekerheid geen verdere aanleiding zou geven tot een betekenisvolle aantasting van de betrokken speciale beschermingszone, quod non.

Ook de Europese Commissie benadrukt in haar recente Guidance omtrent ontginningsactiviteiten en Natura 2000 de noodzaak van een voldoende

uitgebreide informatiegaring in de screeningsfase, niet alleen met betrekking tot de geplande activiteiten of exploitatie, maar evenzeer met betrekking tot de specifieke kenmerken van de aanwezige habitattypen.

Dergelijke informatiegaring heeft in de voorliggende vergunningsprocedure echter duidelijk niet plaatsgevonden. In het bestreden besluit wordt op geen enkel moment ingegaan op de specifieke kenmerken van de in het gebied voorkomende habitattypes én de bijzondere gevoeligheid van ervan voor verstoringen van het grondwater.

Enkel op pagina 8 van het bestreden vergunningsbesluit leest men dat een 'snelle' opvulling van de groeve met niet-verontreinigde grond alsnog niet zou hoeven te l(ei)den tot een nadelig effect voor de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit. Deze argumentatie kan, zoals gezegd, in geen geval worden weerhouden om a priori te concluderen dat geen passende beoordeling vereist was, temeer nu men er impliciet lijkt mee te erkennen dat met de opvulling van een groeve sowieso steeds een bepaald 'nadelig effect' kan gepaard gaan.

Het is overigens niet duidelijk waarom de minister dan alsnog besloot om de vergunningstermijn met anderhalf jaar te verlengen (van 25 februari 2015 naar 1 september 2016). In de redenering van (...) de minister ware het logischer geweest indien zij de door de deputatie toegestane termijn nog had ingeperkt om een 'snelle' opvulling te garanderen. Op dit punt is de motivatie allerminst consistent.

Ook omwille van de volgende elementen overtuigt bovenstaande argumentatie niet:

- De aanname heeft vooreerst géén betrekking op de effecten die gepaard gaan met de verdere/bijkomende ontginning (uitdieping) van de betrokken zandgroeve, waarvan in het bestreden besluit en het advies van de Afdeling Operationeel Waterbeheer van de VMM zelf wordt erkend dat deze zou interfereren met de aanwezige grondwatertafel. Er wordt enkel gesproken van een 'snelle opvulling'.
- Bovendien wordt één en ander op geen enkele wijze (...) gestaafd door objectieve wetenschappelijke informatie. Er wordt geen enkele concrete motivering gegeven waaruit kan worden begrepen dat het uitgesloten is dat deze effecten zich niet zullen voordoen bij een (overigens verlengde!) opvulperiode tot 1 september 2016. Het is verzoekende partij niet duidelijk waarom de in beroep verlengde opvulperiode alsnog zou moeten worden aanzien als een 'snelle opvulling', nu deze termijn reeds 3/5 van de oorspronkelijke aangevraagde opvultermijn omvat (10 jaar).
- Ook het feit dat de opvulling zou plaatsvinden met 'niet-verontreinigde gronden' sluit niet uit dat er nog steeds sprake kan zijn van een schadelijke 'uitloging'. In het hoger aangehaalde schrijven van 2 juni 2008 geeft de OVAM aan dat ook bij de opvulling van de groeve met niet-verontreinigde gronden nog bijkomende analyses van de gronden naar sulfaat- en chloride-uitloging vereist zijn (...).
- Nergens in het bestreden vergunningsbesluit gaat men na in hoeverre er op vandaag reeds sprake is van een al dan niet aanvaardbare nadelige beïnvloeding van de betrokken speciale beschermingszone. Men vertrekt (impliciet) van de hypothese dat er op heden geen sprake zou zijn van een betekenisvolle aantasting van de betrokken speciale beschermingszone. Nochtans is het, gelet op de hoger aangehaalde elementen, niet uitgesloten

dat uit een nadere beoordeling van de staat van instandhouding van de in het gebied aanwezige habitattypen zou blijken dat wel degelijk sprake is van een verstoorde toestand én bijgevolg elke bijkomende verstoring diende te worden uitgesloten.

- Het gaat overigens eveneens niet op - zoals de vergunningsaanvrager stelt - om de screening enkel en alleen te beperken tot de mogelijke impact van de (aangevraagde) sorteeractiviteiten op de betrokken speciale beschermingszone. Het is immers net de mogelijke impact die uitgaat van de uitbreiding van de groeve (verdere uitdieping) én de opvulling ervan die mogelijks significante effecten kunnen veroorzaken.
- In elk geval was er bijkomende informatie vereist om na te gaan of er alsnog géén sprake kon zijn van zogenaamde gecombineerde effecten, i.e. cumulatieve effecten die uitgaan van reeds voltooide of goedgekeurde projecten, zeker nu wetenschappelijk onderzoek had uitgewezen dat er evenzeer sprake was van een schadelijke beïnvloeding van de speciale habitatbeschermingszone door de landbouwactiviteiten ten zuiden van het Torfbroek. Zo stelde onder meer ECOLAS in een studie uit 2006 vast dat 'de kwaliteit van het ondiepe grondwater in de zuidelijke percelen van het Torfbroek (onder meer) wordt beïnvloed (...) door de landbouwactiviteiten ten zuiden van het Torfbroek' (...). Het mag duidelijk zijn dat minstens de aanwezige landbouwactiviteiten mee hadden moeten worden genomen in een globale passende beoordeling voor de verdere exploitatie van de betrokken zandgroeve.

Ook de decreetgever heeft bij de totstandkoming van het wijzigingsdecreet van 19 juli 2002 benadrukt dat 'hoewel al voltooide plannen en projecten niet onder het beoordelingsvoorschrift van artikel 6, lid 3 Habitatrictlijn (art. 36ter, §3 van het Decreet Natuurbehoud) vallen, (...) het niettemin belangrijk (is) dat zij, bij de beoordeling van nieuwe projecten of plannen, tot op zekere hoogte in aanmerking worden genomen indien zij chronische of duurzame gevolgen voor het gebied hebben en er aanwijzing bestaan voor een patroon van geleidelijke teloorgang van de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone'. De Europese Commissie benadrukt in haar recente Guidance omtrent ontginningsactiviteiten en Natura 2000 evenzeer het belang van het meenemen van mogelijke cumulatieve effecten in de screeningsfase bij ontginningsactiviteiten".

13. In haar nota antwoordt de verwerende partij dat de verzoekende partij zich vergist omtrent het voorwerp van het met het bestreden besluit vergunde, dat de huidige inrichting geen uitstaans heeft met de stortplaats klasse III voor inerte afvalstoffen die tot 2005 werd geëxploiteerd en die niet werd hervergund, dat het bestreden besluit een bijzondere voorwaarde bevat waarin wordt gesteld "dat de opvulling van de groeve moet gebeuren met niet-verontreinigde gronden die voldoen aan de waarden voor vrij gebruik van uitgegraven bodem (bijlage V) van Vlarebo" en dat de door de verzoekende partij geuite vrees voor verontreiniging door sulfaten en chloriden derhalve kennelijk

geen verband houdt met de door het bestreden besluit vergunde activiteiten die geen risico inhouden op uitlogging naar de speciale beschermingszone. Voorts, zo stelt de verwerende partij, blijkt uit de adviezen van de bevoegde instanties en uit het bestreden besluit zelf, dat de vergunde activiteiten geen invloed hebben op de nabijgelegen speciale beschermingszone, zodat "wel degelijk een passende beoordeling (werd) gemaakt van de mogelijke gevolgen van de vergunde activiteit op de nabijgelegen speciale beschermingszone". In zoverre met de bestreden beslissing vergunning wordt verleend voor een beperkte uitbreiding van de ontginning, zou uit de milieuvergunningsaanvraag en uit het horen van de aanvrager door de Provinciale Milieuvergunningscommissie blijken dat de verdere ontginning boven het grondwaterpeil zal plaatsvinden, hetgeen in het kader van de behandeling van de vergunningsaanvraag is bevestigd door de afdeling Operationeel Waterbeheer die in haar advies heeft aangegeven dat "boven het grondwaterpeil zal worden ontgonnen met wiellader en kraan". Wat betreft de beperkte uitbreiding van de ontginning en de termijn voor de heropvulling, zou uit laatstvermeld advies tevens blijken dat er, rekening houdend met de kwetsbaarheid van het grondwater wegens de relatief hoge grondwaterstand en de nabijheid van het habitatrichtlijngebied waar het grondwater naartoe stroomt, een nadelig effect kan optreden indien de heropvulling van de groeve over een te lange periode zou worden gespreid. Aangezien de geldigheidstermijn van de bestreden vergunning verstrijkt op 1 september 2016, zo betoogt de verwerende partij, kan een negatief effect op het grondwater worden vermeden. De verwerende partij wijst ook op de bijzondere exploitatievoorwaarde die bepaalt dat de opvulling van de groeve systematisch dient te gebeuren en zij besluit dat de vergunde activiteiten redelijkerwijs geen invloed op het grondwaterpeil zullen hebben en evenmin enig significant effect zullen teweegbrengen voor de nabijgelegen speciale beschermingszone.

14. De tussenkomenende partij verwijst in de eerste plaats naar haar milieuvergunningsaanvraag waarin wordt vermeld dat een passende beoordeling in onderhavig geval overbodig is. Voorts benadrukt zij dat de vroegere klasse III-stortplaats niet het voorwerp uitmaakt van de huidige vergunningsaanvraag en dat deze aanvraag enkel betrekking heeft op de verdere ontginning en opvulling

met niet-verontreinigde grond die voldoet aan bijlage V van het besluit van de Vlaamse regering van 5 maart 1996 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (hierna : Vlarebo). Volgens de tussenkomende partij hebben de opvullingsactiviteiten geen significante invloed op het grondwater en tonen analyses aan dat de kwaliteit van het grondwater niet in negatieve zin wijzigt. Aangezien uit de "screening" is gebleken dat er geen betekenisvolle effecten uitgaan van de aangevraagde activiteiten, kan van een schending van artikel 36ter, §§ 4 en 5, van het natuurbehouddecreet geen sprake zijn. Wat de kritiek op de lange vergunningsduur betreft, merkt de tussenkomende partij op dat de afdeling Milieuvergunningen in haar advies van mening was dat een vergunningsduur van tien jaar realistisch was. De tussenkomende partij beklemtoont ten slotte dat wel degelijk milderende maatregelen werden getroffen door als bijzondere exploitatievoorwaarde op te leggen dat voor de opvulling van de zandgroeve enkel niet-verontreinigde gronden mogen worden gebruikt die voldoen aan bijlage V bij Vlarebo.

Beoordeling

15. Uit artikel 36ter, § 3, van het natuurbehouddecreet volgt dat milieuvergunningsplichtige activiteiten die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kunnen veroorzaken, onderworpen dienen te worden aan een "passende beoordeling wat betreft de betekenisvolle effecten voor de speciale beschermingszone". Luidens voormelde bepaling geldt de verplichting tot het uitvoeren van een passende beoordeling ook wanneer bij het verstrijken van de lopende vergunning voor een vergunningsplichtige activiteit een nieuwe vergunning wordt aangevraagd.

Artikel 2, 30°, van het natuurbehouddecreet definieert een "betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone" als : "een aantasting die meetbare en aantoonbare gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone, in de mate er meetbare en aantoonbare gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de soort(en) of de habitat(s) waarvoor de betreffende speciale

beschermingszone is aangewezen of voor de staat van instandhouding van de soort(en) vermeld in bijlage III van dit decreet voor zover voorkomend in de betreffende speciale beschermingszone". Aldus stelt het natuurbehouddecreet de instandhouding voorop van de "natuurlijke kenmerken" van de speciale beschermingszone.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft reeds meerdere malen geoordeeld dat een dergelijke beoordeling inhoudt dat, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het plan of het project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken gebied in gevaar kunnen brengen, moeten worden geïnventariseerd (onder meer : H.v.J., 4 maart 2010, C- 241/08). Rekening houdend met de conclusies van de beoordeling van de gevolgen van het plan of project voor het betrokken gebied, mag de overheid dergelijk plan of project pas goedkeuren nadat zij zekerheid heeft verkregen omtrent het feit dat het geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied. De zekerheid dat het plan of project geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied is voorhanden "wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen zijn" (onder meer : H.v.J., 7 september 2004, C-127/02).

Te dezen heeft de aanvrager van de milieuvergunning geen passende beoordeling uitgevoerd omdat deze naar zijn mening "overbodig" is. Met betrekking tot de "Beoordeling van effecten op speciale beschermingszone(s)" wordt in bijlage G5 bij de milieuvergunningsaanvraag het volgende gesteld :

"Uit de planologische situering is gebleken dat er zich op ca. 100 m ten noorden van de inrichting een speciale beschermingszone in toepassing van de Habitatrichtlijn situeert, nl het 'Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Korte(n)berg en Veltem' (BE2400010). Artikel 36ter § 3 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu stelt dat indien blijkt dat er een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan plaatsvinden er een onderzoek moet gebeuren naar de effecten daarvan voor die zone. Dit geldt voor zowel de vergunningsplichtige activiteiten, als voor plannen en programma's. De werken

kunnen plaatsvinden buiten de afgebakende zone doch met een invloed binnen die zone. Het komt er bijgevolg op neer dat er bij de minste kans op een eventuele betekenisvolle aantasting een passende beoordeling zal moeten worden opgemaakt. Uit de planologische situering is eveneens gebleken dat dit habitatrictlijngebied grotendeels samenvalt met het GEN-gebied 'Het Torfbroek - Silsombos - Kastanjebos' situeert.

Er vinden geen activiteiten plaats in het habitatrictlijngebied. De activiteiten van de ontginning, de opvulling ervan en de sorteerloods vinden volledig plaats binnen de inrichting. Bovendien ligt tussen de inrichting en het habitatrictlijngebied nog een woonzone (woongebied met landelijk karakter). Deze woonzone treedt dus als het ware op als een bufferzone. De opslag van de containerafvalstoffen vindt plaats in de loods. Deze worden meestal nog eens extra in een container in de loods gestockeerd zodat er geen eventuele uitloging naar bodem en grondwater kan optreden. Het bouw- en sloopafval en de daaruit gesorteerde fracties (steenpuin en grond) worden in het Vlareem beschouwd als inerte afvalstoffen.

Op basis van voormelde gegevens kunnen we stellen dat een passende beoordeling overbodig is. Hierdoor wordt bijlage G5 niet verder uitgewerkt".

Uit het bestreden besluit blijkt - en de partijen betwisten niet - dat de kwetsieuze inrichting gelegen is "op circa 100 m van het habitatrictlijngebied 'Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem'". In de motivering van het bestreden besluit wordt uitdrukkelijk gewezen op de "kwetsbaarheid van het grondwater door de relatief hoge grondwaterstand" en op "de nabijheid van het Habitatrictlijngebied waar het grondwater naartoe stroomt". De aangehaalde overwegingen, ook al zijn ze specifiek betrokken op de termijn voor de opvulling van de zandgroeve, spreken op het eerste gezicht tegen dat een passende beoordeling overbodig zou zijn. Daarenboven wordt vastgesteld dat met het bestreden besluit vergunning wordt verleend voor de verdere uitdieping van de zandgroeve. De uitdieping bestaat er concreet in dat de zone die actueel ontgonnen is tot een paar meter boven de grondwatertafel nog twee meter dieper wordt ontgonnen ten opzichte van de huidige ontginningsvloer. In het advies van 11 mei 2010 van de afdeling Operationeel Waterbeheer van de VMM wordt vermeld dat de ondergrond ter plaatse is opgebouwd uit de Zanden van Lede en de Zanden van Brussel die samen de eerste watervoerende laag vormen en dat de grondwatertafel ter hoogte van de groeve tussen 21 en 23 m TAW gelegen is, terwijl de uitgraving op zijn diepst zal plaatsvinden tot circa 24 m TAW. Wat dit aspect betreft volstaat de verwerende partij met de vaststelling dat door dit onderdeel van de aanvraag invulling wordt gegeven aan de doelstelling van het oppervlakedelfstoffendecreet

die strekt tot het realiseren van een "optimale opvulling". De optimalisatie die het oppervlaktedelfstoffendecreet nastreeft ontheft de verwerende partij evenwel niet van de door artikel 36ter, § 4, van het natuurbehouddecreet opgelegde verplichting om de gevraagde vergunning slechts te verlenen indien de vergunde activiteiten geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszone kunnen veroorzaken. Uit de motivering van het bestreden besluit blijkt niet dat de verwerende partij zich terdege heeft vergewist van de mogelijke effecten van de verdere ontginning op het grondwater. Dit klempt des te meer in het licht van de uiteenzetting van de verzoekende partij waarbij het betrokken natuurgebied gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van habitattypes die zeer gevoelig zijn voor verstoringen van de waterhuishouding.

De motivering van het bestreden besluit laat op het eerste gezicht niet toe te besluiten dat de verwerende partij de bestreden milieuvergunning heeft verleend met de vereiste zekerheid die waarborgt dat de vergunde activiteiten geen schadelijke gevolgen zullen hebben voor de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen speciale beschermingszone "Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenbergh en Veltem".

Het enige middel is in de aangegeven mate ernstig.

B. Moeilijk te herstellen ernstig nadeel

Standpunt van de partijen

16. Ter adstructie van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel zet de verzoekende partij in het verzoekschrift het volgende uiteen :

"30. Vooraf en volledigheidshalve verwijst de verzoekende partij in dit kader ook naar art. 9.3 en art. 9.4 van het Verdrag van Aarhus. De verdragsverplichting van art. 9.3 houdt immers in dat elke partij waarborgt dat leden van het publiek (waaronder eveneens milieuverenigingen, zie art. 2.5 van het Verdrag) de toegang moeten hebben tot gerechtelijke herzieningsprocedures om het handelen van overheidsinstanties te betwisten.

Deze procedures moeten overigens beantwoorden aan bepaalde vereisten. Zo vereist art. 9.4 van het Verdrag dat deze procedures moeten voorzien in passende en doeltreffende middelen, met inbegrip van zonodig, een dwangmiddel tot rechtsherstel. Bovendien dienen deze procedures billijk, snel en niet onevenredig kostelijk te zijn.

Het al te strikt invullen van de drempels van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou niet overeenstemmen met de hoger vermelde bepalingen van het Verdrag van Aarhus.

Hoe dan ook, wordt er aangenomen dat een milieuvereniging een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan ontlenen aan de weerslag van de bestreden beslissing op de natuurwaarden (en bijgevolg op de statutaire doelstellingen die zij beoogt te verwezenlijken).

Uw Raad aanvaardde reeds eerder het nadeel dat een plaatselijke milieuvereniging zou lijden bij de uitbreiding van een bedrijf aan de rand van een waardevol bos. In het bijzonder werd daar verwezen naar enerzijds de activiteiten van de vereniging, die zich in het verleden steeds alert had getoond en opgekomen was voor het behoud van het bos wanneer nodig en anderzijds de in die zaak voorliggende wetenschappelijke documenten waaruit het bijzonder waardevolle karakter van het bos bleek. Evenzeer werd reeds overgegaan tot de schorsing van een bouwvergunning op grond van de verwachte aantasting van de wetenschappelijke en ornithologische waarde van een gebied (i.c. de vershraling van de oorspronkelijke vegetatie), die in hoofde van een milieuvereniging als een moeilijk te herstellen ernstig nadeel werd beschouwd.

Uit wat volgt zal blijken dat aan de voorliggende rechtspraak naar analogie van toepassing is op de te beoordelen zaak.

V.1. Het nadeel

31. Aangaande het ingeroepen nadeel dient andermaal te worden gewezen op het uitzonderlijke karakter van het betrokken natuurgebied. Het waardevolle karakter van deze natuurwaarden staat buiten kijf.

De verzoekende partij kan hier volstaan met te verwijzen naar de hoger gedane vaststellingen en beperkt zich in dit kader tot het aanhalen van het besluit van het hoger reeds vermelde advies van het INBO uit 2010:

'Gezien (...) de bijzondere standplaatskenmerken, de unieke en Europees te beschermen habitattypes en soorten die er voorkomen en de quasi onmogelijkheid voor herstel en uitbreiding van de habitattypes en soorten, is het Torfbroek in Vlaanderen uniek en niet vervangbaar' (...)

32. Naar aanleiding van de uiteenzetting van het belang werd reeds uitvoerig toegelicht dat de verzoekende partij, conform haar statutaire doelstellingen, zich op volgehouden wijze heeft ingezet voor het behoud van de betrokken locatie, het natuurbeheer in de onmiddellijke en ruimere omgeving van de geplande inrichting. Het unieke karakter van het gebied is hieraan uiteraard niet vreemd. Ondertussen heeft de verzoekende partij, zoals gezegd, (...) 23,3 ha van het gebied in huur en 16,2 ha in eigendom (...). Wat meer is, het Torfbroek vormde het eerste erkende natuurreservaat in Vlaanderen (...) en fungeert daarmee ontegensprekelijk als belangrijk uithangbord voor de verzoekende partij.

33. In het licht van het waardevolle karakter van de natuurlijke omgeving doet zich dan ook gemakkelijk begrijpen dat elke aantasting van het gebied

onmiddellijk raakt aan de statutaire doelrealisatie van de verzoekende partij, waarvan de bescherming van het natuurlijke milieu en de biodiversiteit de kern uitmaakt.

Het is onloochenbaar dat de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing een dergelijk nadeel zal veroorzaken voor de verzoekende partij. De toegelaten exploitatie kan immers - gelet op de gevoeligheid van de betrokken habitattypen voor verstoring van de ecohydrologie (zie hoger) - immers leiden tot het verdwijnen of de aantasting ervan. Ook op dit punt kan de verzoekende partij verwijzen naar hetgeen reeds hoger is gesteld. In de voorliggende wetenschappelijke rapporten en studies is meermaals vastgesteld dat de habitattypes en soorten waarvoor het betrokken gebied essentieel zijn voor Vlaanderen, alle gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor wijzigingen of verstoringen van het grondwaterregime. Ook de verderzetting van een bestaande verstoring valt hier uiteraard onder (...). Buitenlands onderzoek heeft aangetoond dat vegetaties die behoren tot de habitattypes kalkmoeras, basenrijk trilveen en blauwgrasland, kunnen verzuren en verdwijnen ten gevolge van een aanvoer van met sulfaat verontreinigd grondwater.

Een negatieve inschatting van de effecten van de verdere uitdieping en opvulling van de zandgroeve is niet uit de lucht gegrepen, gelet op het feit dat al in de betrokken speciale beschermingszone voorkomende habitattypen zich allen in een zéér ongunstige staat van instandhouding bevinden op Vlaams niveau (zie hoger).

34. Vruchteloos zou hiertegen worden tegengeworpen dat deze als nadeel gekwalificeerde impact op de Europees beschermde natuurwaarden al te onduidelijk en hypothetisch is.

Uit de voorliggende wetenschappelijke rapporten en studies blijkt onmiskenbaar dat het risico op bijkomende negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden door de verdere exploitatie (uitdieping en opvulling) van de groeve reëel is.

Overigens en ten overvloede, is het enkele feit dat er slechts sprake is van een 'risico' op schade, geen voldoende element om het nadeel als onbestaande of hypothetisch af te doen. Uw Raad verwerpt dergelijk verweer. Bij de beoordeling van de voorwaarde, vervat in art. 17, §2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, volstaat het dat het MTHEN zich 'kan' voord(oe)n.

Stellen dat in voorliggende constellatie geen sprake zou zijn van een MTHEN in hoofde van de verzoekende partij omdat het optreden van de natuurschade niet met zekerheid zou vaststaan, zou in elk geval strijdig zijn met de hoger reeds aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie aangaande de verplichte toepassing van het voorzorgsbeginsel. Het Hof van Justitie stelt immers dat van zodra er een risico bestaat op schade aan Europese beschermde natuurwaarden, het betrokken project en/of plan moet worden stopgezet (in dubio pro natura), tenzij sprake zou zijn van een dwingend groot openbaar belang (quod non). Er anders over oordelen zou het nuttig effect (effet utile) van het beoordelingsregime uit de hoger ingeroepen bepalingen uit de Habitatrichtlijn danig op de helling zetten (artikel 10 EG-Verdrag). Anders gesteld: er kan van de verzoekende partij niet worden geëist dat zij aantoon dat zich met grote waarschijnlijkheid oopk (sic) effectie een betekenisvolle aantasting zal voordoen. Dit zou er immers op neerkomen dat de

rechtsbescherming die de verzoekende partij zoekt in het voorzorgsbeginsel, haar wordt ontzegd door een nieuwe negatie van het voorzorgsbeginsel.

V.2. Het nadeel is voldoende concreet en voldoende persoonlijk

35. Uit wat voorafgaat blijkt dat de beschreven nadelen voldoende concreet zijn en, gelet op het materieel en territoriaal werkingsgebied van de verzoekende partij, zoals statutair vastgelegd, ook voldoende persoonlijk. Tevergeefs zou hiertegen worden opgeworpen dat niet kan worden ingezien in welk opzicht de (verdere) aantasting van de Europees beschermde habitats de verzoekende partij een persoonlijk of specifiek nadeel zou kunnen opleveren. De bestreden exploitatie heeft immers evenzeer schadelijke effecten op de gebieden die zij in gebruiksbeheer of eigendom heeft. Het spreekt immers voor zich dat de schadelijke effecten die door het ANB worden onderkend in haar adviezen zich evenzeer zullen voordoen in de natuurreservaten, die evenzeer zijn aangeduid als speciale habitatbeschermingszone én waarin zich eveneens dezelfde habitattypes bevinden.

Op dit punt kan ten overvloede worden gewezen op de specifieke beheersdoelstellingen uit het voorliggende beheersplan voor het reservaat. De centrale beheersdoelstelling van dat plan is precies het behoud van het kwelbeïnvloed valleigebied met de daaraan verbonden levensgemeenschappen (...).

Het is nodeloos te benadrukken dat de effecten die gepaard kunnen gaan met de verdere exploitatie van de zandgroeve het behalen van deze centrale beheersdoelstellingen ernstig in het gevaar kunnen brengen. Zij kunnen de resultaten van tientallen jaren zorgvuldig natuurbeheer hypothekeren.

Bovendien is de focus van de verzoekende partij conform haar statutaire visie ruimer: de verzoekende partij focust zich niet uitsluitend op het beheer van (eigen) natuurgebieden, maar op de kwaliteit en de instandhouding van de biodiversiteit en de belevingswaarde. Ook in dit opzicht bestaat een voldoende geïndividualiseerd verband tussen de verzoekende partij en het ingeroepen nadeel.

V.3. Het nadeel is moeilijk herstelbaar

36. De als nadeel gekwalificeerde verstoring van het habitatrictlijngebied die als gevolg van de uitvoering van de bestreden beslissing valt te verwachten is tenslotte moeilijk te herstellen.

Het behoort immers tot de algemene ervaringsregels dat het herstel van ecologische schade, voor zover al herstelbaar, een proces is van zeer lange adem, waarbij bovendien vaak heel veel middelen en inspanningen moeten worden ingezet. Dit zal natuurlijk des te meer het geval zijn bij habitattypen waarvan wetenschappelijke studies aantonen dat zij uitermate gevoelig zijn voor een verstoord grondwaterregime (zie hoger).

Het INBO benadrukt overigens zelf dat de betrokken habitattypes die in het gebied voorkomen gekenmerkt quasi niet-herstelbaar en vervangbaar zijn (...). Het zou dan ook onaanvaardbaar zijn indien men zonder strikte beoordeling de verdere exploitatie van de zandgroeve, waarvan meerdere studies en rapporten reeds de nadelige invloed op het Torfbroek hebben aangetoond, toe te staan.

Ook de aantasting van de belevingswaarde zijn nadelen die moeilijk te herstellen zijn, nu het noodzakelijk is gekoppeld aan de ecologische waarden waarvan vaststaat dat de verstoring van die waarden een moeilijk te herstellen ernstig nadeel oplevert. De geschonden belevingswaarde (zal) immers pas

'herstelbaar' zijn indien ook de natuur- en landschapswaarden (voldoende) zijn hersteld, en zij haar beheeractiviteiten opnieuw ten volle kan ontplooiën in het gebied".

17. De verwerende partij stelt daar tegenover dat de uiteenzetting van de verzoekende partij te algemeen is om de schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit te kunnen verantwoorden, dat concrete en precieze gegevens ontbreken waaruit de ernst van het nadeel zou blijken en dat slechts wordt verwezen naar "een op heden reeds bestaande toestand van de habitattypen in het natuurreservaat, die het gevolg is van een bestaande toestand, en niet van de tenuitvoerlegging van de bestreden akte". In verband met de mogelijke gevolgen voor de genoemde habitattypen door de aanvoer van met sulfaat verontreinigd water, wijst de verwerende partij er nogmaals op dat een dergelijke verontreiniging niet uit de door het bestreden besluit vergunde exploitatie kan voortvloeien, vermits de stortactiviteiten werden stopgezet in 2005 en er thans geen vergunning wordt verleend om de groeve op te vullen met afval doch enkel met niet-verontreinigde grond en de activiteiten die wel worden vergund, geen significante effecten op de grondwaterkwaliteit zullen teweegbrengen, zodat ook daarin geen nadeel besloten ligt. De verwerende partij stelt ten slotte dat het voorzorgsbeginsel de verzoekende partij er niet van ontslaat om concreet en precies aan te tonen dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden besluit een reëel risico inhoudt voor het berokkenen van een ernstig en moeilijk te herstellen nadeel.

18. De tussenkomende partij valt de uiteenzetting van de verwerende partij grotendeels bij. Zij voegt daaraan toe dat het ingeroepen nadeel te hypothetisch is. Voorts wijst zij op analyses die aantonen dat de kwaliteit van het grondwater niet in negatieve zin wijzigt. Tevens acht zij het, "gelet op het ruime statutaire doel van (de) verzoekende partij, en het ruime werkingsgebied van de VZW, (...) onmogelijk (...) dat (de) verzoekende partij haar bestaansreden zou verliezen en dat haar statutaire doelstelling ernstig in het gedrang" zou komen. De tussenkomende partij merkt ten slotte nog op dat de schorsing van het bestreden besluit de verzoekende partij geen onmiddellijk voordeel kan opleveren, aangezien er nog altijd kan worden teruggevallen op de beroepen beslissing van de deputatie

van de provincie Vlaams-Brabant van 25 februari 2010, vermits tegen deze beslissing slechts een beperkt administratief beroep werd aangetekend door de exploitant zelf, en niet door de verzoekende partij. Bovendien is ook "de vergunningsduur van de basisvergunning voor de zandgroeve in toepassing van artikel 4 van het wijzigingsdecreet van 11 juni 2010 (...) van rechtswege met vijf jaar (...) verlengd tot 1 september 2016".

Beoordeling

19. De verzoekende partij maakt met haar uiteenzetting, die voldoende concreet onderbouwd is, aannemelijk dat de tenuitvoerlegging van de bestreden milieuvergunning ernstige en moeilijk te herstellen effecten kan teweegbrengen voor het natuurgebied waarvan zij beheerder en gedeeltelijk eigenaar is. Zoals reeds werd uiteengezet bij de beoordeling van het eerste onderdeel van het enige middel, zijn de mogelijk negatieve effecten op het betrokken natuurgebied, die niet uitsluitend hun oorzaak vinden in de voormalige stortplaats, allerminst louter hypothetisch.

Een in beroep genomen beslissing over een milieuvergunningsaanvraag komt in de regel volledig in de plaats van de uitspraak door de in eerste aanleg beoordelende instantie. Ingevolge het thans bestreden besluit van de bevoegde Vlaamse minister brengt de in eerste aanleg genomen beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant geen rechtsgevolgen meer teweeg. De schorsing van de tenuitvoerlegging van de beroepsbeslissing impliceert niet dat de in eerste aanleg genomen beslissing terug de nadelen in het leven roept waarvan het schorsingsarrest precies wil beletten dat ze zich zouden voordoen.

Wat betreft de beweerde verlenging van de termijn van de basisvergunning, wordt verwezen naar de beoordeling van de tweede ontvankelijkheidsexceptie.

Op grond van wat voorafgaat wordt aangenomen dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden besluit in hoofde van de verzoekende partij een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen zoals dit is bedoeld door artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

BESLISSING

1. Het verzoek van de BVBA Imbrechts tot tussenkomst in het administratief kort geding wordt ingewilligd.

2. De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 29 augustus 2010 waarbij het beroep ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 25 februari 2010, houdende enerzijds het gedeeltelijk verlenen van de milieuvergunning aan de BVBA Imbrechts voor het verder exploiteren en veranderen van een zandgroeve, gelegen aan de Heertbaan te Kampenhout, en anderzijds het gedeeltelijk weigeren van de milieuvergunning voor de uitbreiding van deze zandgroeve, gedeeltelijk gegrond wordt verklaard en de beroepen beslissing wordt gewijzigd.

3. Dit arrest dient bij uittreksel te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het geschorste besluit.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zestien juni tweeduizend en elf, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Peter Sourbron,	staatsraad, waarnemend voorzitter,
bijgestaan door	
Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Elisabeth Impens

Peter Sourbron